

REVISTA MUSICAL CATALANA web

17 Maig, 2019

per Aurèlia Pessarrodona

<http://www.revistamusical.cat/critica/espiritualitat-contemporania/>

CONCERTS

Espiritualitat contemporània

CICLE COR DE CAMBRA. Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana. Cosmos Quartet. Dir.: Simon Halsey. Obres de Charles Hubert Hastings Parry, Ēriks Ešēnvalds, David Lang i Josep Maria Guix. **PETIT PALAU. 10 DE MAIG DE 2019.**

En aquesta ocasió el Cor de Cambra del Palau, sota la direcció de Simon Halsey, ens va oferir un rosari de peces per a cor, alguna acompanyada pel Cosmos Quartet, amb el títol *A prayer for peace*. El títol pot comportar equívoc, ja que d'entrada es pot pensar que són peces de caire antibè·lic. En realitat, el fil conductor d'aquest repertori és una profunda espiritualitat, de caire més o menys sacre o profà, però sempre reflex del context complex i dessacralitzat de l'època contemporània. Tret del primer compositor, Sir Charles Hubert Hastings Parry, la resta no arriben als 65 anys: el nord-americà David Lang, el letó Ēriks Ešēnvalds i el músic de casa nostra Josep Maria Guix, enguany compositor convidat del Palau de la Música Catalana.

Per entendre el fenomen cal explicar el context. Un dels àmbits més comuns de la música coral ha estat, sens dubte, el litúrgic. No obstant això, la música religiosa composta per autors anomenats "cultes" o "acadèmics" ha viscut, durant el segle XX, una important dessacralització, com s'observa, per exemple, en el fet que peces pensades per a la litúrgia s'hagin passat a

interpretar a les sales de concerts. D'altra banda, la preferència per un estil musical arcaïtzant ha estat la tendència general en les diverses litúrgies cristianes. Dins de l'àmbit catòlic, aquest fet ha resultat molt evident en les diverses proclames vaticanes –*motu proprio*, concilis i similars– que al llarg del segle XX han donat directrius –més o menys– rígides sobre com ha de ser la música litúrgica. En aquest context contemporani, l'expressió personal del compositor a través dels nous llenguatges musicals no ha tingut lloc dins de la litúrgia, però ha donat peu a obres en què els autors han mostrat la seva profunda espiritualitat d'una manera sincera.

L'avantsala d'aquest fenomen en aquest concert ve representada pel motet *My soul, there is a country* de Hubert Parry, el compositor coral anglès més important de la segona meitat del segle XIX i inici del XX i un dels impulsors del que s'ha anomenat Renaixement anglès. Aquest motet, pertanyent al cicle *Songs of Farewell*, compost entre el 1916 i el 1918 amb text de Henry Vaughan, és just el cant del cigne del compositor, amb el qual va voler denunciar la violència de la Primera Guerra Mundial. En aquesta ocasió el motet va servir per obrir el concert d'una manera lluminosa, amb una polifonia equilibrada i clara, preocupada per la comprensió i l'expressió del text, que el Cor de Cambra del Palau interpretà de manera excel·lent, amb un empastament perfecte, gran musicalitat i dicció impecable. Tot plegat creà l'atmosfera de pregària –espiritual però dessacralitzada– necessària per al concert.

Tot seguit es va passar a l'autor més jove del concert, Ešenvalds, que ens endinsà de ple en l'àmbit de la creació més actual amb *The cloud*, una obra composta fa tres anys, no pròpiament religiosa, però sí profundament espiritual. L'obra ens parla de sensacions ultraterrenals, fet il·lustrat de manera suggeridora mitjançant una melodia de les sopranos acotxada damunt del coixí de la resta de veus, talment com el núvol del títol.

© Eva Guillamet

Una de les fites d'aquest concert fou la interpretació d'*Stateless* de David Lang, obra encarregada per a l'ocasió i, en conseqüència, estrena mundial. És una obra profunda que posa veu –mai millor dit– a la diàspora jueva a través del text d'una carta del rabí gironí Moixé ben Nachmann, del segle XIII. La diàspora apareix representada a través de diversos membres del cor repartits entre el públic i entonant cadascun una melodia diferent, independent, en diàleg contrastant entre ells i la resta del cor, que des de l'escenari simbolitza la solidesa d'haver trobat un lloc on viure a Jerusalem –descrita en el text com a “*pilars de marbre*”. El resultat fou impactant, tant pel simbolisme però sobretot per la reeixida interpretació d'una obra tan difícil, cosa que va posar de manifest el talent individual de cadascun dels membres del Cor i llur capacitat de treball en equip.

A continuació s'oferiren dues obres de Josep Maria Guix, compositor conegut per les seves creacions impregnades d'una espiritualitat molt personal. Si bé fa unes setmanes vam tenir ocasió de gaudir al mateix Palau de la Música dels seus haikus, d'un essencialisme musical a mig camí entre Orient i Occident, aquí Guix se situa de ple en la tradició occidental amb dues obres amb textos llatins: *Pax optima rerum* i *Versa est in luctum*. La primera conjuga un text profà de Silius Italicus amb un de l'Eclesiastès, amb el concepte de temps com a mantra. És una obra musicalment concebuda com a ritual arcaic, a través d'un tractament melòdic i harmònic de ressonàncies arvoapärtianes (resulta difícil no pensar en Arvo Pärt i similars en aquest context), accentuades per l'ús de

percussions que ressonen *ad infinitum*. Com en l'obra següent, el text de la qual pertany al Llibre de Job, Guix va a la recerca d'una música atemporal desafiant el temps amb les seves pròpies eines. La interpretació del Cor de Cambra –amb esment especial de Maria Pujades com a soprano solista– aconseguí transportar-nos a aquest temps etern.

Quelcom similar intenta l'obra següent, *National anthem*, novament de David Lang, però amb recursos ben diferents: és una obra concebuda a partir de la idea de mantra, mitjançant la repetició de cèl·lules diferents per a cada secció, sobre el coixí –per fi– de les cordes. Si bé la concepció de l'obra és interessant, la sensació de repetició constant pot resultar excessiva, sobretot en una obra tan llarga.

L'última peça fou *Stars* d'Ešenvalds, que va esdevenir un final lluminós i expansiu d'aquest recorregut espiritual. Per aconseguir una atmosfera estel·lar van ser claus el so ultraterrenal de copes d'aigua fregades per membres del Cor, a mode d'harmònica de cristall, així com la intervenció de la mezzosoprano solista, Tànit Bono, com a raig de llum entre la polifonia. Va ser una manera excel·lent de tancar un concert de gran nivell, només un pèl desequilibrat en la llargada d'alguna peça i excessivament curt (només una hora!) per als qui estimem aquest repertori.

Imatge destacada: © Eva Guillamet